

Interventie

YETS

Erkenning

Erkend door deelcommissie Sport en Bewegen

Datum: 4 oktober 2023

Oordeel: Goed onderbouwd

De referentie naar dit document is: YETS Foundation (2023).

Databank effectieve jeugdinterventies: beschrijving 'YETS'. Utrecht: Nederlands Jeugdinstituut. Gedownload van www.nji.nl/jeugdinterventies.

Inhoud

Samenvatting	4
1. Uitgebreide beschrijving	6
1.1 Doelgroep	6
1.2 Doel.....	7
1.3 Aanpak	8
2. Uitvoering	15
3. Onderbouwing	22
4. Onderzoek.....	31
5. Samenvatting Werkzame elementen.....	33
6. Aangehaalde literatuur	34

Samenvatting

Aanleiding voor de interventie (probleemstelling in het kort)

Youth Empowerment Through Sports (YETS) is er voor jongeren die opgroeien in aandachtswijken in Nederland, omgevingen die gekenmerkt worden door sociale problematiek. Deze jongeren hebben op meerdere leefterreinen (thuis, sociaal en op school) problemen, waardoor zij het risico lopen uit te vallen in de maatschappij. Het doel van YETS is om dit te voorkomen. YETS wil deze jongeren zelfredzaam maken, zodat ze op lange termijn een positieve rol in de maatschappij kunnen vervullen.

Korte samenvatting van de interventie

De basketbal interventie van Stichting YETS Foundation zet sport in als middel om kwetsbare jongeren te begeleiden naar een positieve rol in hun gemeenschap en hen meer in hun kracht te zetten. Hierbij treden pedagogische sterke basketbalcoaches op als mentor en rolmodel voor deze jongeren. Met een autoritatieve coachingsstijl en het tonen van kwetsbaarheid maken de coaches verbinding met de jongeren en bouwen aan een vertrouwensband. Vanuit de drie pijlers van de interventie – sport, onderwijs en sociale integratie – werkt YETS aan het voorkomen van maatschappelijke uitval en beoogt het onder andere gedragsproblemen te verminderen. De interventie richt zich op jeugd, zowel jongens als meiden, van 12 t/m 18 jaar die op meerdere leefterreinen beginnende of al bestaande problemen hebben waardoor het risico op maatschappelijke uitval ontstaat.

Doelgroep

De interventie richt zich op jeugd (12-18 jaar), die op meerdere leefterreinen beginnende of bestaande internaliserende of externaliserende problemen hebben, waardoor het risico op maatschappelijke uitval ontstaat. Veelal komt deze doelgroep uit achterstandswijken, is er sprake van een negatief thuismilieu, een geïsoleerde omgeving en/of leven in armoede.

Doel

Het hoofddoel van YETS is het voorkomen van maatschappelijke uitval onder risicojongeren door deelnemers gedurende minimaal 2 schooljaren intensief te ondersteunen in hun sociaal-emotionele, gedragsmatige ontwikkeling en het functioneren op school. Onder maatschappelijke uitval wordt schooluitval, jeugdwerkeloosheid en crimineel/overlastgevend gedrag verstaan (Nicis Institute, 2009).

Aanpak

YETS gebruikt sport als middel om maatschappelijke uitval te voorkomen bij kwetsbare jongeren. Pedagogisch sterke coaches ondersteunen de jongeren minimaal twee schooljaren in hun ontwikkeling en begeleiden hen naar een positievere rol in hun gemeenschap.

Materiaal

Voor het uitvoeren van de interventie wordt gebruik gemaakt van een basketbaltechnisch jaarplan en een sociale integratie jaarplan (Zie bijlage 1 en 2).

Daarnaast is er een database beschikbaar met protocollen en richtlijnen voor coaches hoe om te gaan met specifieke situaties.

Onderbouwing

In 2018 waren er meer dan 230.000 NEET-jongeren ('Not in Education, Employment, or Training') tussen de 16 en 27 jaar oud. Dat betreft ongeveer 10% van alle jongeren (Nji, 2018). Het percentage vroegtijdig schoolverlaters de afgelopen jaren stabiel is gebleven na een daling in 2010 tot 2014 (Ministerie van OCW, 2022). Tussen 2010 en 2019 is het aandeel verdachten onder de 12- tot 25-jarigen met meer dan de helft afgenomen, maar is nog steeds de groep die het meest delinquent gedrag vertoont (Ministerie van VWS, 2022).

Onderzoek

Om na te gaan hoe doeltreffend YETS is, is eerder een procesevaluatie uitgevoerd (Spruit, A., Hobden, F.C., Loozen, P.A.C., & Ottens, P, 2016). Uit het onderzoek naar de tevredenheid over YETS is gebleken dat YETS gemiddeld zeer hoog scoort met een 8,9. Er kan geconcludeerd worden dat YETS de juiste doelgroep bereikt. Een recente procesevaluatie (YETS Foundation, 2022) laat zien dat er aanwijzingen zijn dat de deelnemers op de interventiedoelen de verwachte ontwikkeling hebben laten zien en ook wordt ervaren door de deelnemers. Enkele aanbevelingen om het behalen van interventiedoelen te verbeteren zijn: meer aandacht voor ambities en interesses jongeren en kortere communicatielijnen tussen YETS, school en thuis. Om de ervaren ontwikkeling te verbeteren zijn de volgende aanbevelingen gedaan: Focussen op zelfstandigheid jongeren (meer na zelfstandigheid toewerken richting einde) en nauwkeurige selectie jongeren (beter selecteren op de 'high potentials')

1. Uitgebreide beschrijving

1.1 Doelgroep

Uiteindelijke doelgroep

De interventie richt zich op jeugd, zowel jongens als meiden, van 12 t/m 18 jaar die op meerdere leefterreinen beginnende of al bestaande problemen hebben. Het betreft voornamelijk jongeren op de lagere opleidingsniveaus, vaak in aandachtswijken. Jongeren die één of meer van de vijf uitingen van problematiek laten zien behoren tot de doelgroep. De indicatoren zijn:

1. Negatief zelfbeeld of weinig zelfvertrouwen
2. Kenmerken van gedragsproblematiek
3. Weinig vrienden
4. Negatieve schoolprestaties of negatief gedrag dat samenhangt met schoolprestaties
5. Geen of negatieve vrije tijdsbesteding

Tot slot zorgen omgevingsfactoren voor een grotere kans dat jongeren te maken krijgen met bovenstaande indicatoren. Jongeren hebben een migratieachtergrond, komen uit een eenoudergezin, hebben te maken met armoede en/of een negatief thuismilieu.

Selectie van doelgroepen

Basketbalteams worden gevormd door leerlingen van leerjaar twee en drie van VMBO scholen in kwetsbare wijken. YETS heeft een vast aantal scholen waarmee wordt samengewerkt. Na een kennismaking met YETS tijdens een gymles aan het begin van het schooljaar schrijven de jongeren zich vrijwillig in. In overleg met de school wordt bepaald welke jongeren het meest gebaat zijn bij deelname aan het programma in termen van: welke jongere moeten meedoen (zij vormen een risico), voor welke jongere het goed zou zijn (het zou ze een zetje in de juiste richting kunnen geven) en voor welke jongere het geen noodzaak is maar een positieve aanvulling is. Jongeren die zich niet vrijwillig aanmelden kunnen door een docent eventueel nog aangespoord worden. Langs de drie onderstaande criteria worden inschrijvingen beoordeeld. De zorgteams leveren informatie door het delen van schoolcijfers en de ervaring van de school met de jongeren en hun situatie.

1. Thuissituatie (bijv. signalen van gebrekkige ondersteuning vanuit de thuissituatie, armoede of politiecontacten van huisgenoten)
2. Gedrag (bijv. er is sprake van gedragsproblemen, problemen op het gebied van zelfbeeld of stemming)
3. Prestaties op school (bijv. er is sprake van een leerachterstand of problemen in de werkhouding en inzet op school)

Tot slot wordt er bij de selectie rekening gehouden met de samenstelling van het team ten behoeve van de groepsdynamiek. Het streven is om jongeren met verschillende achtergronden qua problematiek te includeren, zodat jongeren ook van elkaar kunnen leren. Dit wordt in overleg gedaan tijdens de selectie door de hoofdcoach, (zorg)coördinator en begeleider.

Contra-indicaties voor deelname aan YETS zijn:

- ernstige lichamelijke beperkingen, waardoor de deelnemer niet aan sportieve activiteiten kan deelnemen.

- dermate ernstige gedragsstoornissen, waardoor de deelnemer niet in staat is om te functioneren in het groepsproces en er onveilige situaties ontstaan voor de deelnemer zelf, andere deelnemers of coaches.
- een matige of diepe verstandelijke beperking, waardoor de deelnemer niet in staat is om de instructies te begrijpen of te functioneren in groepsverband. Een licht verstandelijke beperking is geen contra-indicatie voor deelname, tenzij er sprake is van comorbiditeit op het gebied van lichamelijke beperkingen of ernstige gedragsstoornissen die de deelnemer verhinderen om deel te kunnen nemen aan YETS.

Op dit moment wordt er onderzoek gedaan naar uitvoering van de interventie op praktijk-onderwijs scholen. Mogelijk wordt hier een addendum voor geschreven.

Betrokkenheid doelgroep

Er wordt door middel van interviews en vragenlijsten feedback gevraagd aan de deelnemende jongeren over hoe YETS verbeterd kan worden. Daarnaast wordt aan het eind van de twee jaar een juniorbestuur opgericht met 6 jongeren die hebben deelgenomen aan het programma. Het juniorbestuur adviseert het dagelijks bestuur over verbeteringen van de interventie vanuit het oogpunt van de YETS-alumni. Op basis van de procesevaluatie van 2015-2017 is er op de volgende aanbevelingen de interventie doorontwikkeld.

Weinig tot geen jongeren selecteren met aanwezige gestructureerde vrijetijdsbesteding

Doordat er aan de voorkant kritisch wordt gekeken naar jongeren met een bestaande vrijetijdsbesteding (zoals het al beoefenen van een teamsport) wordt uitval gedurende het traject voorkomen.

Meer aandacht besteden aan interventiedoelen gedurende teambijeenkomsten

Door het invoeren van een intern opleidingsprogramma wordt wekelijks gereflecteerd op het werken aan interventiedoelen in de praktijk door casuïstiekbespreking. Daarnaast vindt maandelijks met het hele team een theoretische verdieping plaats in een teambijeenkomst. Coaches werken hierdoor bewuster en meer bekwaam aan de interventiedoelen met de jongeren.

1.2 Doel

Hoofddoel

Het hoofddoel van YETS is het voorkomen van maatschappelijke uitval onder risicojongeren door deelnemers gedurende minimaal 2 schooljaren intensief te ondersteunen in hun sociaal-emotionele, gedragsmatige ontwikkeling en het functioneren op school. Maatschappelijke uitval is een begrip dat hier vaak wordt gebruikt. Een actueel begrip is dat van de NEET-jongeren ('Not in Education, Employment, or Training') (Ministerie van VWS, 2022).

Subdoelen

Het hoofddoel is opgedeeld in de volgende subdoelen:

- 1. Na twee schooljaren is er een verbetering in de sociaal-emotionele ontwikkeling.** *Concreet betekent dit:*
  - a. Een versterkt gevoel van self-efficacy en zelfbeeld (weten wie ik ben)
  - b. Verbeterde emotieregulatie
  - c. Adequate probleemoplossingsvaardigheden
- 2. Na twee schooljaren is er een afname van gedragsproblemen bij de deelnemers.**

- a. In staat om situaties beter te beoordelen en daarin betere (de-escalerende) keuzes te maken
- 3. Na twee schooljaren heeft de jongere een pro sociaal netwerk**
  - a. Heeft pro sociale vriendschappen (zie pag. 24 voor definitie)
  - b. Ervaart een steunende relatie met volwassenen en durft volwassenen te vertrouwen (*na twee jaar 80% van de deelnemende jongeren*)
  - c. Kan weerstand bieden tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten
- 4. Na twee schooljaren hebben deelnemers betere schoolprestaties en adequater gedrag dat samenhangt met schoolprestaties. Dit wordt zichtbaar door:**
  - a. Hogere cijfers (*gemeten door leerkrachtrapportages en bij een deel van de jongeren door daadwerkelijke cijfers die worden verstrekt door de school*) (*Gemeten doordat jongeren zelfstandig na een rapportperiode cijfers aanleveren*)
  - b. Minder spijbelen/verzuim (*gemeten door zelfrapportage en leerkrachtrapportages, rapporten jongeren*)
  - c. Minder schorsingen (*gemeten door leerkrachtrapportages, rapporten jongeren*)
  - d. Betere werkhouding op school (*gemeten door enkel zelfrapportage en leerkrachtrapportage d.m.v. de TVA Werkhouding op school*)
- 5. Na twee schooljaren is de jongere op positieve manier betrokken bij de maatschappij, bijvoorbeeld:**
  - a. Is lid van een jeugdorganisatie of sportvereniging (*na twee jaar ervaart 80% een positieve betrokkenheid*)
  - b. En/of heeft een bijbaantje

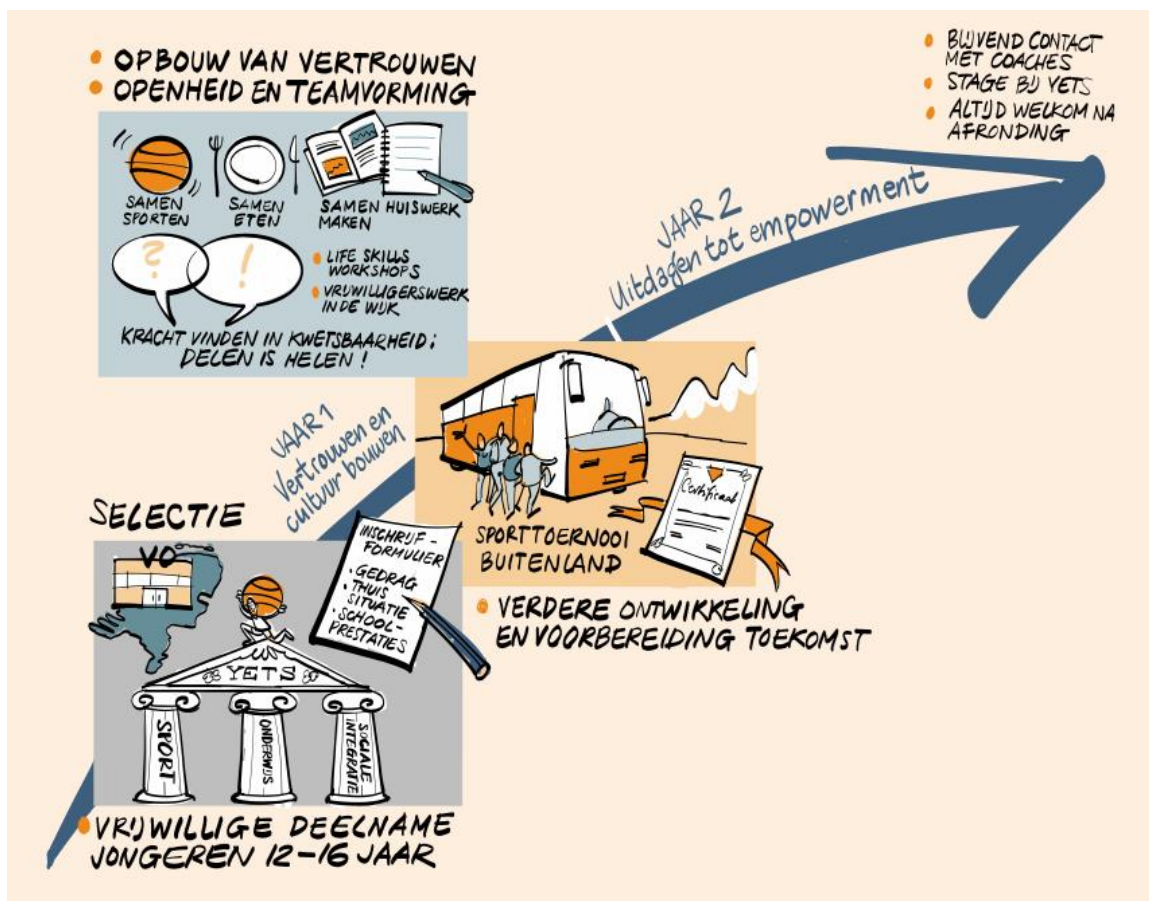
1.3 Aanpak

Opzet van de interventie

De opzet van de interventie bestaat uit 3 fases:

1. Wervingsprocedure (2 weken) waarbij de coaches alle klassen (2^e jaargang) bezoeken voor een kick-off, vervolgens worden promotielessen georganiseerd, tijdens de promotielessen krijgen de deelnemers kans om zich vrijwillig op te geven voor deelname. In overleg met het zorgteam en moentoren van de school wordt er een selectie van 20 deelnemers gevormd.
2. Programma (2 schooljaren; 72 weken) bestaat uit 42 werkweken per jaar. De opbouw van twee jaar biedt ook een ritme en is bewust zo vormgegeven. Het eerste jaar kenmerkt zich door het opbouwen van vertrouwen, openheid en teamvorming. Dit jaar wordt afgesloten door een sporttoernooi in het buitenland. Deze vormende reis geeft een basis voor het tweede jaar gericht op verdere ontwikkeling en toewerken naar afronding van hun tijd bij YETS en voorbereiding op de tijd erna.

Het programma bestaat uit 2 bijeenkomsten per week van 3 uur, die worden ingevuld aan de hand van drie pijlers: sport, onderwijs en sociale integratie. De helft van de tijd wordt gebruikt voor de sporttraining. Zowel onderwijs en sociale integratie nemen een kwart van de tijd in beslag. Alle reguliere activiteiten vinden op dezelfde locatie plaats. Echter worden er in het kader van de sociale integratie regelmatig activiteiten in de wijk georganiseerd. In de handleiding van YETS staat de uitvoering van het programma verder uitgewerkt en er zijn documenten genaamd *jaarplanning sociale integratie en basketbal jaar 1 en jaar 2* waarin de lessen in detail uitgewerkt staan. In deze documenten is er een lesopbouw uitgewerkt inclusief de aandachtspunten of doelen voor die les. Tijdens wekelijkse overleggen wordt er stilgestaan bij de lessen van de komende week en worden deze voorbereid.

Jaar 1	Jaar 2
1 week later starten na start schooljaar	2 weken later starten na start schooljaar
Selectieprocedure/ werving 2 weken	
3 weken eerder stoppen	4 weken eerder stoppen
Totaal YETS-weken	72 (84 - 12 voorbereiding en evaluatie) weken

Voorbeeld van de invulling van programma:

Maandag	16:00 – 17:30 Sporttraining
	17:30 – 18:00 Gezamenlijk eten
	18:00 – 19:00 Huiswerkbegeleiding
Donderdag	16:00 – 17:30 Sporttraining
	17:30 – 18:00 Gezamenlijk eten
	18:00 – 19:00 Sociale Integratie training

3. Coaching team

Het team van coaches bestaat uit vier personen

- A. Hoofdcoach
- B. Assistent coach
- C. Stagiaire coach (HBO)
- D. Stagiaire coach (ex-deelnemer YETS)

4. Nazorg (contactmomenten tot 1 á 2 jaar na deelname). Na afloop van het programma wordt er per jongere een plan gemaakt hoe het contactmoment met de coach worden ingevuld, toegespitst op de behoeften van de jongeren.

Inhoud van de interventie

Wervingsprocedure (Fase 1)

- a) De potentiële jongeren worden geworven door Kick-offs: Tijdens de kick-off bezoeken de coaches alle klassen (tweede jaargang) voor een presentatie op de locatie van de school (bijvoorbeeld een middelbare school). Hier wordt verteld over de kracht van sport, het programma, wat zij kunnen verwachten als ze zich inschrijven en wat van hen verwacht wordt.
- b) Promotielessen: Direct volgend op de kick-off worden promotielessen verzorgd aan alle tweede-klassers om hen te enthousiasmeren (alle gymlessen worden overgenomen). Hierin kunnen zij kennis maken met de coach en de sport. Na afloop van de promotielessen kunnen de jongeren zich vrijwillig inschrijven. Ook docenten en mentoren kunnen jongeren inschrijven.
- c) Samenstellingsbijeenkomst: In overleg met de school wordt bepaald welke jongeren het meest gebaat zijn bij deelname aan het programma in termen van: welke jongere moeten meedoen (zij vormen een risico), voor welke jongere het goed zou zijn (het zou ze een zetje in de juiste richting kunnen geven) en voor welke jongere het geen noodzaak is maar een positieve aanvulling is. Jongeren die zich niet vrijwillig aanmelden kunnen door een docent eventueel nog aangespoord worden. Ieder team bestaat uit maximaal 20 deelnemers. Op ieder team (maximaal 20 deelnemers) staat één hoofdcoach, één assistent-coach, één HBO stagiaire en één MBO (ex- deelnemer) stagiaire. Met dit aantal heeft de coach voldoende tijd en ruimte voor individuele aandacht.
- d) Informatiebijeenkomst voor ouders en betrokkenen van school (docenten/pedagogisch medewerkers). Tevens wordt hier toestemming gevraagd van ouders voor het delen van informatie tussen de school en de uitvoerders van YETS.

Het YETS-programma (Fase 2)

Sport staat centraal. Dit is de reden dat jongeren meedoen en wat hen motiveert. Vanuit deze pijler wordt de vertrouwensrelatie met de coach opgebouwd en kan er worden ingezet op de overige pijlers.

1. Sportpijler:

- a. Tijdens de sportpijler worden sportlessen aangeboden volgens de autoritatieve coaching stijl zodat er tijdens de sportpijler zo veel mogelijk positieve leerervaringen op kunnen worden gedaan. De opbouw van een training ziet er als volgt uit;

- Opening training

Iedere sportles wordt in een grote kring geopend met elkaar. Tijdens dit moment wordt iedereen welkom geheten en deelt de hoofdcoach mededelingen en neemt de dag door.

- Inhoud training

De training is opgedeeld in 3 onderdelen, namelijk;

- *Fundamentals*
Basketbaltechnische vaardigheden worden hier aangeleerd. Centraal staat dat jongeren veel individuele aandacht krijgen en worden aangemoedigd op het proces, niet alleen het resultaat.
- *Teambuilding*
Tijdens teambuilding oefeningen worden er samenwerkingsopdrachten uitgevoerd. Centraal staat dat jongeren leren om samen te werken, instructie geven, anderen aanmoedigen, etc.
- *Partijvorm*
Als laatste onderdeel wordt er altijd een partijvorm uitgevoerd. Hier leren jongeren opgedane skills (technisch en sociaal) uit te voeren in de praktijk. Centraal staat dat jongeren hier om leren gaan met winst en verlies.

- Afsluiting training

Iedere sportles wordt er afgesloten in een grote kring. Tijdens dit moment reflecteert de hoofdcoach op de training en geeft eventueel nog aandachtspunten mee. Daarnaast wordt besproken hoe de dag verder zal verlopen.

- b. Een YETS Coach vraagt veel van zijn/haar deelnemers, maar geeft daar ook veel voor terug. Hij/zij hanteert een **autoritatieve coaching stijl** waarbij een warme betrokkenheid bij de jongeren, maar ook duidelijke grenzen en regels centraal staan. Van deelnemers wordt verwacht dat zij op tijd aanwezig zijn, een hand geven, de coach met 'U' aanspreken, netjes aankleden, geen straattaal of scheldwoorden gebruiken, etc. Daarentegen staat de YETS Coach klaar voor de deelnemers, biedt een luisterend oor, en slaat een arm om je heen indien nodig.
- c. Om positief gedrag te bekrachtigen en negatief gedrag te corrigeren maken de coaches gebruik van de opvoedingstechnieken die staan beschreven in de Richtlijn Ernstige gedragsproblemen (Richtlijn Ernstige gedragsproblemen voor jeugdhulp en jeugdbescherming, 2020).
- d. Zo wordt het YETS-programma gekenmerkt door een duidelijke structuur in het programma en heldere regels en verwachtingen, er wordt nadruk gelegd op wat al wél goed gaat, er worden complimenten gegeven en aangemoedigd. Het probleemoplossend vermogen van jongeren wordt gestimuleerd, negatief gedrag genegeerd of bestraft (bijvoorbeeld 10x moeten opdrukken bij het gebruik van straattaal) en er wordt feedback gegeven. Tot slot reageren de coaches sensitief en responsief op de

behoeften van individuele jongeren (De lange, Matthys, Foolen, Addink, Oudhof, & Vermeij, 2015).

- e. Achtereenvolgens bestaat de sportbijeenkomst uit een kringgesprek, beginnen en afsluiten met een team yell, een warming-up, het aanleren van de basisvaardigheden van de sport, teambuilding drill, spelvorm en een wedstrijd.
- f. In de sportpijler wordt aan de ene kant gewerkt aan de technische/motorische leerdoelen, en aan de andere kant aan leerdoelen met betrekking tot het gedrag van de deelnemers.
- g. De oefeningen sluiten aan bij het niveau van de jongeren en zijn erop gericht om zoveel mogelijk positieve leerervaringen, sociale interacties en vaardigheden zoals communiceren en samenwerken te stimuleren.

2. Onderwijspijler:

- a. YETS stimuleert haar deelnemers onderwijs te volgen en helpt hen hun intrinsieke motivatie te vinden. Het organiseren van verschillende activiteiten ondersteunt de deelnemers in het succesvol afronden van hun opleiding. Onvoldoende presteren op school of activiteiten vanuit deze pijler kan consequenties hebben voor het mogen deelnemen aan de sportactiviteiten.
- b. Contact met de school van deelnemers over schoolprestaties: Voorafgaand aan de start van de interventie worden er met de school van de deelnemers afspraken gemaakt over inzage in schoolprestaties, indien ouders/verzorgers van jongeren hier toestemming geven. Gedurende de interventie is er wekelijks contact met mentoren over de vorderingen en het gedrag op school.
- c. Huiswerkbegeleiding: wekelijks komt het team bijeen voor huiswerkbegeleiding. Dit vindt plaats in een klaslokaal beschikbaar gesteld door de school. Gedurende deze activiteit bestaat de ruimte om huiswerk af te maken, te leren voor een toets, maar ook te werken aan vaardigheden die vaak niet in het schoolcurriculum staan, zoals time management, leren maken van aantekeningen en voorbereiden op een toets. Informatie die tijdens het contact met de mentoren is verkregen, wordt gebruikt om de activiteiten tijdens de huiswerkbegeleiding zo veel mogelijk te laten aansluiten bij de behoefte van de jongeren. Om negatief verzuimgedrag, spijbelen en een gebrek aan motivatie te verhelpen of voorkomen worden individuele gesprekken gevoerd met de coach. Deze gedragingen zijn vaak een uiting van een onderliggende (latente) hulpvraag. Door deze hulpvraag in beeld te krijgen en door hieraan te werken kan negatief verzuimgedrag, spijbelen en een gebrek aan motivatie worden verholpen.

3. Sociale integratiepijler

- a. Sociale integratie-pijler beoogt een brug te slaan tussen de aangeleerde vaardigheden bij het sporten en het dagelijks maatschappelijk leven van de jongeren. Hierin ligt de focus op het meedoen aan de samenleving en bestaat uit activiteiten/workshops waarin jongeren vaardigheden en competenties kunnen oefenen. Denk hierbij aan volgende onderwerpen;
  - Workshop uiten van emoties
  - Workshop reflecteren op eigen handelen
  - Workshop debatteren

- Workshop geven en nemen
  - Workshop over de wereld (horizonverbreding)
- b. De Sociale integratie-pijler bestaat uit wekelijkse activiteiten die in een klaslokaal of daarbuiten kunnen worden uitgevoerd. Er kan worden gedacht aan activiteiten als het debatteren over actuele onderwerpen waar jongeren zich mee bezighouden, het begeleiden bij het vinden van (vakantie)werk of een bijbaan, workshops over life skills (zoals omgaan met geld en solliciteren) en het uitvoeren van maatschappelijke projecten waarin de jongeren iets terugdoen voor de wijk / samenleving (zoals een activiteitendag organiseren voor vluchtelingen of ouderen in een verzorgingshuis).
  - c. In individuele gesprekken wordt er ook ingespeeld op de specifieke behoefte van een jongere. Denk bijvoorbeeld aan het voorkomen of te reageren op agressief gedrag tegen docenten.

4. Pedagogische begeleidingsstijl tijdens alle pijlers

- a. De begeleidingsstijl van de coaches kan worden beschreven als een autoritatieve coachingsstijl, waarbij een warme betrokkenheid bij de jongeren, maar ook duidelijke grenzen en regels centraal staan.
- b. De coach treedt op als positief rolmodel en heeft affiniteit met de doelgroep. Hierdoor kunnen zij de jongeren begrijpen en ondersteunen bij vragen en zorgen. Door te vertellen over ervaring uit het eigen leven van de coach wordt het voor de jongeren makkelijker om hun verhaal te delen en om advies te vragen. De jongeren identificeren zichzelf hierdoor sneller met de coaches.
- c. Om positief gedrag te bekrachtigen en negatief gedrag te corrigeren maken de coaches gebruik van de opvoedingstechnieken die staan beschreven in de Richtlijn Ernstige gedragsproblemen (Richtlijn Ernstige gedragsproblemen voor jeugdhulp en jeugdbescherming, 2020). Zo wordt het YETS-programma gekenmerkt door een duidelijke structuur in het programma en heldere regels en verwachtingen, er wordt nadruk gelegd op wat al wél goed gaat, er worden complimenten gegeven en aangemoedigd. Het probleemoplossend vermogen van jongeren wordt gestimuleerd, negatief gedrag genegeerd of bestraft (bijvoorbeeld 10x moeten opdrukken bij het gebruik van straattaal) en er wordt feedback gegeven. Tot slot reageren de coaches sensitief en responsief op de behoeften van individuele jongeren (De Lange et al., 2015; Vierimaa, Erickson, Côté, & Gilbert, 2012).
- d. De coach draagt zorg voor een veilig pedagogisch groepsklimaat wat wordt gekenmerkt door steunende, positieve interacties tussen de coach en jongere en door jongeren onderling (De Lange et al., 2015; Perkins & Noam, 2007). Een respectvolle bejegening ten opzichte van elkaar is de norm binnen YETS. Voor de sportspecifieke pijler betekent dit een "fair play"-klimaat, waarbij de sociale en persoonlijke ontwikkeling van de deelnemers belangrijker is dan het winnen van de wedstrijd (Guivernau & Duda, 2002; Rutten et al. 2007). Tot slot wordt er expliciet aandacht gegeven aan het voorkomen versterkende gedragsproblematiek d.m.v. van deviantietraining (Dishion & Tipsord, 2011). Enerzijds doormiddel van het creëren van een veilig groepsklimaat en duidelijke normen en anderzijds

door de moment waarin jongeren samen zijn zonder toezicht van de coaches zo veel mogelijk te beperken. Ook worden er regelmatig gesprekken gevoerd (individueel of in groep) over wat er op social media gebeurt en is er contact met de school over de groepsdynamiek.

5. Individuele begeleiding:

- a. Iedere bijeenkomst is er een kort groepsmoment met de coach. Tijdens zo'n contactmoment krijgen de jongeren na elkaar gelegenheid om te zeggen hoe het gaat en kan de coach eventuele problemen signaleren. Indien nodig wordt er een individueel gesprek ingepland.
- b. Vaste individuele gesprekken: 1 keer per maand heeft de coach individuele gesprekken met iedere jongere. Deze gesprekken vinden doorgaans plaats rond de periode dat jongeren hun rapport krijgen. De voortgang op school, thuis en bij YETS wordt besproken. Naast het vaste contactmoment heeft de coach minimaal 3 korte contactmomenten met jongeren om in te checken met elkaar. Via het volgsysteem wordt bijgehouden welke jongeren meer of minder gesproken zijn.
- c. Individuele gesprekken n.a.v. zorgen/op initiatief van de jongere: Het kan zijn dat er vanuit de school, ouders of YETS zorgen ontstaan over de ontwikkeling van de jongeren. Ook jongeren zelf kan aangeven om uitgebreider met de coach te praten. De coach plant dan een gesprek in met de jongere waarin de zorgen worden besproken. De basishouding van de coach is empathisch en niet-veroordelend en er wordt samen met de jongere gezocht naar een oplossing. Zo nodig schuift de orthopedagoog aan bij het gesprek. De orthopedagoog is vrijwillig betrokken bij YETS om coaches te ondersteunen bij de pedagogische competentie ontwikkeling van coaches.

Nazorg (Fase 3)

De nazorg is erop gericht om de ontwikkelingen die tijdens het YETS-programma zijn gemaakt vast te houden en contact te kunnen houden met de coaches en teamleden. De nazorg wordt per jongere ingevuld. Hierbij valt te denken aan: deelname in juniorbestuur, lid worden van lokale basketbalverenigingen waarbij de coaches contacten hebben, stage bij YETS, jaarlijkse "alumni"-bijeenkomst en als ambassadeurs worden ingezet om jongeren te motiveren en stimuleren. De coaches kunnen ook na het YETS-programma bereikt worden en blijven beschikbaar op de school. Zij blijven daarmee emotioneel beschikbaar voor jongeren.

Daarnaast worden jongeren uitgenodigd om aan te sluiten bij de YETS Community. De YETS Community is een separaat gefinancierde laagdrempelige inloop op het YETS kantoor waar jongeren naartoe kunnen komen voor veiligheid, rust of een gesprek met een coach. Op deze wijze is YETS altijd beschikbaar. De bekende YETS omgangsvormen uit de basketbal interventie zijn ook hier van toepassing. De omgeving voor de jongeren is daardoor herkenbaar en veilig. Naast de beschikbaarheid van de ruimte worden jongeren ook uitgedaagd om talenten te ontdekken en ontwikkelen door aanvullend aangeboden activiteiten zoals: voetbal, dansen, boksen, podcast opnemen, muziek maken en ondernemen. Tot slot wordt jongeren de kans geboden om ook binnen de Community een leidende/ of voorbeeldrol te vervullen.

2. Uitvoering

Materialen

Materialen voor werving

- Basketballen (en andere sport en spel benodigdheden)
- Sportzaal
- Cijferlijsten en achtergrondinformatie van jongeren
- Materialen voor uitvoering interventie
  - Basketballen (en andere sport en spel benodigdheden)
  - Sportzaal
  - Sportkleding en schoenen
  - Geactualiseerde handleiding van de YETS-methodiek (2022), die is op te vragen bij YETS Foundation
  - Uitvoerige jaarplanning voor de inhoud van alle bijeenkomsten per pijler.
  - YETS certificaat
- Materialen voor evaluatie van interventie:
  - Observatieformulieren voor de kwaliteit van de interventie
  - Vragenlijsten
  - Leerlingvolgsysteem

Type organisatie en locatie

De interventie wordt uitgevoerd door YETS Foundation op de locatie van de school. De interventie is primair ontwikkeld voor de lagere opleidingsniveaus van het VMBO. In overleg en afhankelijk van behoeften kan de interventie ook op andere niveaus worden toegepast zoals op Praktijkonderwijs of op een andere opleidingsniveaus. Een vereiste is dat de school de pedagogische visie van YETS onderschrijft en de uitvoering van de interventie kan faciliteren. Dit betekent dat er een sportruimte beschikbaar is die voldoet aan veiligheidsnormen en er een ruimte is voor de activiteiten van de onderwijs- en sociale integratiepijler. Tot slot moet er binnen de school voldoende draagkracht zijn voor een intensieve samenwerking met de uitvoerders van de YETS methodiek. Naschoolse interventies behalen meer rendement wanneer de school middelen ter beschikking stelt als ruimte om af te spreken en inzicht in portfolio's en/of schoolresultaten om zo de kans dat jongeren hetgeen dat ze bij YETS hebben geleerd ook toepassen in andere contexten (Rhodes & DuBois, 2006). Jaarlijks overleggen beide partijen over de invulling van de activiteiten en welke leerdoelen worden nagestreefd. Op deze wijze worden beide programma's op elkaar afgestemd om zo efficiënt en effectief mogelijk te werk te gaan. Anno 2023 wordt de interventie uitgevoerd op 5 scholen (7 teams) in Schiedam, Vlaardingen en Rotterdam.

Opleiding en competenties van de uitvoerders

De uitvoerders bestaan uit hoofd coaches, assistent-coaches, stagiair-coach, vrijwilligers/ondersteunende stagiairs en een orthopedagoog. Indien wenselijk zijn er Social Work stagiaires of vrijwilligers aanwezig om te ondersteunen bij de uitvoering. In de handleiding (p. 30) is een uitvoerige beschrijving van de competenties beschikbaar

Kort profiel uitvoerders:

- Hoofdcoach: Is een ervaren basketballer die ruime ervaring heeft met de doelgroep. Bij voorkeur heeft de hoofdcoach een sociaal-agogische opleiding afgerond op minimaal MBO niveau 4. Daarnaast heeft de hoofdcoach heeft de interne YETS coaching cursus gevolgd. De hoofdcoach is eindverantwoordelijke voor het desbetreffende team.

- Assistent-coach: heeft coachingservaring of volgt een sport/ Social Work opleiding en heeft ervaring met de doelgroep. De hoofdcoach evalueert maandelijks met de assistent-coach over de uitvoering van de YETS-methodiek. De assistent coach ondersteunt de hoofdcoach bij alle dagelijkse taken en is verantwoordelijk voor bijhouden presentie en andere administratieve zaken.
- Stagiair-coach: volgt de opleiding Sport & Beweging of Social Work en heeft nog geen ervaring met de doelgroep. Hij/zij wordt begeleid door de hoofdcoach.
- Ondersteunende stagiairs/vrijwilligers: volgen een sociaal-agogische opleiding of hebben deze afgerond. Zij bieden ondersteuning tijdens huiswerkbegeleiding en sociale integratie training en observeren de ontwikkeling van deelnemers.
- Manager Training en Onderzoek (MTO) is i.s.m. Orthopedagoog verantwoordelijk voor de pedagogische kwaliteit van de interventie. Taken bestaan uit het professionaliseren en door ontwikkelen van de YETS-methodiek, het organiseren van teambijeenkomsten en individuele coaching in de uitvoering van YETS en het omgaan met de doelgroep. De MTO is de 1^e en directe opleider van de coaches bij YETS. De Orthopedagoog ondersteunt en coacht de MTO waar nodig.
- De MTO heeft zelf een studieachtergrond als pedagoog. Dit maakt hem geschikt om de functie als MTO te bekleden.
- Orthopedagoog (vrijwillige rol): een ex-docent van een hogeschool is aangesloten als vrijwilliger bij YETS om te ondersteunen bij het ontwikkelen en uitvoeren van het opleidingsplan. De orthopedagoog organiseert samen met de MTO maandelijkse themabijeenkomsten om coaches op te leiden. Daarnaast adviseert en denk hij mee met het ontwikkelen van nieuwe opleidingsmodules van YETS.

- Vereiste competenties zijn te clusteren in drie hoofdgroepen:
  1. Pedagogische competenties zoals: dialoogvoering, gesprekstechnieken (operante leertheorie), presentiebenadering en empathische en niet veroordelende basishouding.
  2. Competenties die te maken hebben met de affiniteit met de doelgroep. Het gaat hier om het kunnen verplaatsen in de ander, instinctief kunnen verbinden met de doelgroep en voorgaan in kwetsbaarheid over het verleden.
  3. Basketbal competenties

- Alle coaches genieten het interne opleidingsprogramma van YETS
  1. Nieuwe coaches die in dienst komen worden in 30 dagen klaargestoomd voor het werk.
    - a. Wekelijks nemen zij deel het Becoming A YETS-Coach opleidingstraject waarin alles van YETS aan bod komt. Dit gaat van het YETS gedachtegoed tot aan het pedagogische handelen in de praktijk. De titels van de bijeenkomsten geven een beeld van de onderwerpen:
      - i. Oorsprong en cultuur
      - ii. Rolmodelschap
      - iii. Doelgroepanalyse
      - iv. Handelingsrichtlijnen
    - b. Door coaches worden zij aan de hand genomen om op alle niveaus te ervaren wat de impact van YETS is.

- Om coaches in de praktijk steeds beter hun werk te laten doen wordt gewerkt met een Groeiplan voor coaches. Hierin wordt over een periode van 100 dagen gewerkt aan specifieke competenties. Door middel van coaching on the job, observaties en 1-op-1 terugkoppelingsmomenten ontwikkelen de coaches zich.
- Om te leren uit praktijksituaties worden wekelijks praktijkcasussen besproken.
- Tot slot wordt in de maandelijkse teambijeenkomsten (nieuwe) theoretische kennis aangereikt die door middel van een vertaling naar de praktijk direct praktisch en inzetbaar wordt gemaakt.

Pedagogische kwalificaties/competenties coaches

Hieronder staat een overzicht van de kwalificaties of competenties waar de coaches aan voldoen of nog aan moeten werken. De competenties zijn onderverdeeld in 5 subgroepen. Tijdens coaching momenten wordt er een koppeling gemaakt met de competenties die verwacht of gevraagd worden. Elke coach wordt naast het scholingsprogramma ook individueel gecoacht door de MTO. Hier worden er een aantal specifieke competenties uitgelicht waar een coach minimaal 4 weken mee aan de slag gaat.

Kwaliteitsbewaking

Zoals in het hoofdstuk implementatie verder wordt beschreven is de interventie-eigenaar kritisch in welke organisaties hij licenseert om de interventie uit te voeren. Het karakter en pedagogische kennis van de uitvoerders is bepalend. Gedurende een kennismaking

tijdens de oriëntatiefase wordt bepaald of er wordt overgegaan tot inzet van de interventie. Om kwaliteit van de interventie te waarborgen is het van belang dat nieuwe coaches stage lopen bij één van de huidige teams alvorens zij een nieuw team kunnen starten. Coaches worden opgeleid en ondersteund in het eigen maken van de YETS methodiek conform het opleidingsplan gefaciliteerd door de manager Training en Ontwikkeling (MTO). Tevens voert de interventie-eigenaar een aantal evaluatiemomenten uit gedurende de uitvoering om de kwaliteit te bewaken.

De uitvoerende organisatie is verantwoordelijk voor de pedagogische kwaliteit van YETS. Zoals eerder genoemd genieten alle uitvoerders een intern opleidingsprogramma en wordt er continu aandacht besteed aan de kwaliteitsontwikkeling van de uitvoering van de interventie. De ontwikkeling van deelnemers wordt gemonitord d.m.v. vragenlijsten aan het begin en eind van ieder schooljaar en doorlopende informatie van de school. De uitvoering van de interventie wordt gemonitord d.m.v. observatieformulieren die zijn ontwikkeld voor de YETS-methodiek en tevredenheidsvragenlijsten voor deelnemers en betrokkenen. Deze worden afgenomen door de manager Training en Ontwikkeling (MTO) ism ondersteunende studenten. Maandelijks worden er teambesprekingen georganiseerd door de MTO en orthopedagoog. Hierbij is aandacht voor deskundigheidsbevordering voor alle uitvoerders (bijvoorbeeld hoe om te gaan met gedragsproblemen), worden knelpunten in de uitvoering van de interventie en casuïstiek besproken. De MTO observeert, biedt individuele coaching, en ontwikkelt modules tbv doorontwikkeling coaches en uitvoering van de interventie. De hoofdcoach geeft maandelijks individuele feedback aan de assistent-coaches over de uitvoering van de interventie. Jaarlijks vindt er een gezamenlijke evaluatie plaats met de school.

Randvoorwaarden

Er is een drietal randvoorwaarden geformuleerd:

1. Samenwerking
  - a. De uitvoering kan alleen succesvol geschieden in samenwerking met een lokale school zoals een school. Zij stellen de faciliteiten ter beschikking en verzorgen na de sporttraining een gezonde maaltijd voor de deelnemers. Daarnaast wordt de lokale gemeenschap bij het programma betrokken.
  - b. Ouders/verzorgers geven toestemming voor deelname en inzage in schoolprestaties
2. Pedagogische kwaliteit en kwaliteitsbewaking
  - a. Positieve coaching in een kind georiënteerde omgeving
  - b. Didactische basis: plezier, uitdaging, variatie, structuur en een reflecterende, veilige en stimulerende omgeving.
  - c. Kleine groepen (Maximaal 20 jongeren per team) en duidelijke doelstellingen
  - d. Pedagogisch sterke coaches
  - e. Regelmatige teambesprekingen
  - f. Peer-acceptatie en positieve peer-interactie.
3. Locatie van uitvoering:
  - a. Een veilige sportzaal met bijbehorende materialen
  - b. Een klaslokaal bij bijbehorende materialen
  - c. Een ruimte voor individuele coaching
  - d. Voor sommige activiteiten kan worden uitgeweken naar andere locaties, zoals het bezoeken van een verzorgingstehuis of het werkveld.

Implementatie

Het succesvol kunnen implementeren van de YETS Methodiek valt of staat bij het profiel en competenties van de uitvoerders. De interventie-eigenaar is daarom kritisch in het bepalen aan welke partijen de interventie wordt overgedragen. Bepalend hierin is welke potentiële projectleider en coaches de interventie-aanvrager hiervoor naar voren draagt. De interventie-eigenaar heeft een vast proces vastgelegd voor overdracht. Hiervoor zijn vier verschillende fasen ontwikkeld:

1. Oriëntatiefase

- a. Kennismaking interventie-eigenaar en interventie-aanvrager
- b. Afweging voortgang overdracht

2. Ontwikkelingsfase

- a. Startbijeenkomst: Het succesvol inzetten van de YETS Methodiek
- b. Toegang tot interventie handleiding geven aan interventie-aanvrager
- c. Meeloopstage van 100 vrijwillige uren voor voorgedragen projectleider en hoofdcoach
- d. Afrondingsbijeenkomst: Evaluatie meeloopstage en start implementatie

3. Implementatiefase

- a. Ondertekenen licentieovereenkomst
- b. Ondersteuning implementatieproces op locatie door Manager Training en Ontwikkeling (Learning on the job)
- c. Het trainen en opleiden van voorgedragen projectleider en hoofdcoach

4. Evaluatiefase

- a. Follow-up momenten (na 1 maand, 6 maanden, 12 maanden, 24 maanden)
- b. Monitoring en YETS-keurmerk

-Eens per maand komt de MTO op bezoek om te observeren en hier verslag van te doen met tips en tops richting de franchisee.

-De observaties worden gedaan aan de hand van scoringslijsten vertaald vanuit de pedagogische begeleidingsstijl (zie bijlage). Eind het eind van de dag zal de MTO aan rapport opstellen a.d.h.v. de trainingsdag. In dit rapport zit een scorelijst gecombineerd met aanbevelingen (tips/tops) om mee aan de slag te gaan.

-Eens per maand komt de MTO op bezoek om trainers/coaches bij te scholen bij thema's die aansluiten bij de pedagogische begeleidingsstijl die wordt gehanteerd binnen de interventie.

- Naast het maandelijks contactmoment is de MTO zowel via de mail als WhatsApp beschikbaar voor het overleggen van casuïstiek, advies en ondersteuning bij praktische vraagstukken.

Een volgende fase kan pas worden ingegaan als een eerdere fase succesvol wordt afgerond. Afhankelijk van de wens van de organisatie die met de cursus aan de slag wil, kan de interventie-eigenaar extra ondersteunen. Denk hierbij aan de inhuur van expertise, extra deskundigheidsbevordering voor uitvoerenden of aanpassing van het projectplan aan de lokale behoefte met suggesties voor de te betrekken partijen en organisatiestructuur.

Tot slot vindt de werving van scholen plaats door middel van gesprekken. In overleg met scholen wordt gesproken over eventuele problematiek binnen de school, wat de school hier zelf aan doet en wat de interventie hier eventueel aan kan toevoegen. Interventie aanvragers komen vaak uit het netwerk zeer actieve werving is er nog niet.

Kosten

Hier is de tweejaarlijkse begroting opgenomen van prijspeil 2023. De volgende uitgangspunten zijn meegenomen in de begroting:

- Coaches werken allen 42 weken per jaar. Tijd voor werken met het team, voorbereiding, evaluatie en verbeteringen is hierin meegenomen.
- Voor de hoofdcoach en programmacoördinatie en ondersteuning is gerekend met een fte-prijs van € 75.000
- Voor de assistent-coach is gerekend met een fte-prijs van € 65.000.
- Binnen de fte-prijzen is er naast werkgeverslasten een opslag gerekend voor administratie, organisatie en management.

Basketbal op Lentiz LIFE College 2021							
				Jaar 1	Jaar 2	Totaal	
Totaal				€58.644	€54.894	€113.538	
Kosten per deelnemer				€2.932	€2.745		
Menskracht			Uren per week	€50.144	€50.144	€100.288	
Hoofdcoach - reguliere activiteiten			8	€13.462	€13.462	€26.923	
Hoofdcoach - extra individuele aandacht			8	€13.462	€13.462	€26.923	
Assistent-coach - reguliere activiteiten			9	€13.125	€13.125	€26.250	
Programma Coördinatie en Kwaliteit			6	€10.096	€10.096	€20.192	
Materialen			Tarief	€4.000	€0	€4.000	
Schoenen			€75	20	€ 1.500	€ 0	€1.500
Wedstrijdtenues (bedruk met eigen logo)			€80	20	€ 1.600	€ 0	€1.600
Ballen			€50	10	€ 500	€ 0	€500
Kleding coaches			€100	4	€ 400	€ 0	€400
Overig			Tarief	€4.500	€4.750	€9.250	

Ontwikkeling				€ 3.500	€ 3.500	€ 7.000
Uitreiking van certificatie en vieringen				€ 1.000	€ 1.250	€ 2.250

3. Onderbouwing

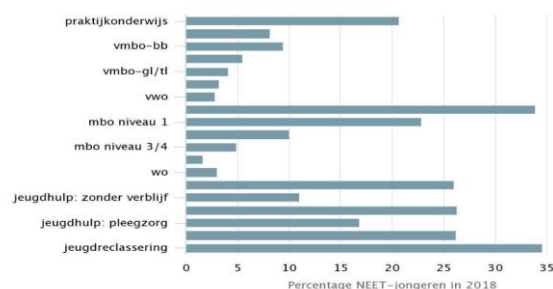
Probleem

De YETS-methodiek is ontwikkeld voor jongeren die het risico lopen op maatschappelijke

uitval, ookwel "risicjongeren" of "overbelaste jongeren" genoemd (Bakker et al., 2013; Nicis Institute, 2009; Ploegman & Gijzel, 2012). Onder maatschappelijke uitval wordt verstaan schooluitval, jeugdwerkeloosheid en delinquentie. De jongeren die het risico lopen op maatschappelijke uitval hebben beginnende of bestaande problematiek op meerdere leefdomeneinen, zoals gedragsproblemen, problemen op school en een problematische thuissituatie (Bakker et al., 2013; Nicis Institute, 2009). Op het moment dat er sprake is van regelmatig ongewenst gedrag dat storend is voor de omgeving, wordt gesproken van een gedragsprobleem (Nederlands Jeugdinstituut, 2017).

Maatschappelijke uitval door jongeren is een serieus probleem voor de Nederlandse samenleving. Het begrip NEET-jongeren maakt duidelijk wat maatschappelijke uitval kan betekenen. NEET staat voor 'Not in Education, Employment, or Training'. In 2018 waren er meer dan 230.000 NEET-jongeren tussen de 16 en 27 jaar oud. Dat betreft ongeveer 10% van alle jongeren. (Nji, 2018).

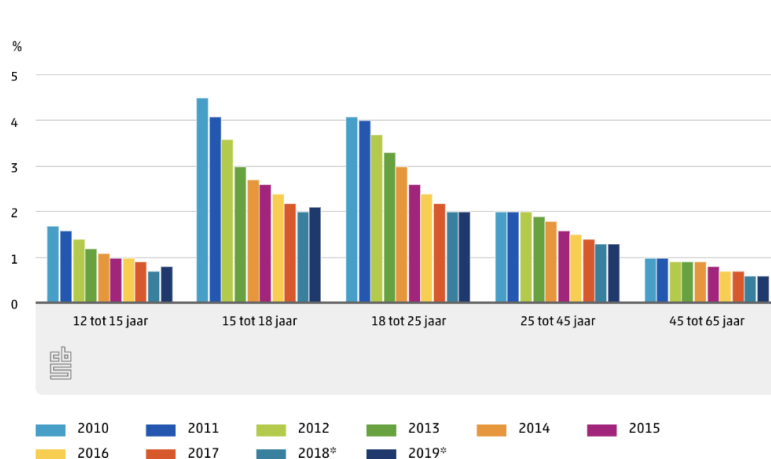
In de tabel hiernaast is in percentages aangegeven hoe de onderwijshistorie van de NEET-jongeren in 2018 eruitzag. Wat opvalt is dat jongeren die één of meerdere keren met jeugdreclassering in aanraking komen, een kans van één op drie hebben om een NEET-jongere te worden. Ter vergelijking, drie op de honderd jongeren die VWO hebben gedaan werden in 2018 een NEET-jongere.

Afbeelding 1. Historie van NEET jongeren in 2018, Nji

Verder valt uit onderzoek van het ministerie van OCW op te maken dat het percentage vroegtijdig schoolverlaters de afgelopen jaren stabiel is gebleven na een daling in 2010 tot 2014 (Ministerie van OCW, 2022). Waar op het middelbaar onderwijs in 2010 7,3% uitviel daalde dit in 2013 naar 5,2%. De afgelopen jaren schommelt het percentage tussen de rond dit getal.

Delinquent gedrag wordt gedefinieerd als verschillende gedragingen die door de wetgever strafbaar zijn gesteld. Tussen 2010 en 2019 is het aandeel verdachten onder de 12- tot 25-jarigen met meer dan de helft afgenomen (Ministerie van VWS, 2022). De afname in leeftijdscategorie van 15 tot 18 is het sterkst geweest in de afgelopen jaren. Echter is de daling in de afgelopen jaren gestabiliseerd en heeft deze leeftijdscategorie nog steeds het hoogste percentage.

Afbeelding 2. Percentage verdachten naar leeftijd en jaar. Jeugdmonitor, 2022

Maatschappelijke uitval gaat gepaard met grote financiële en economische kosten voor de Nederlandse samenleving en een sterk verminderd welbevinden voor degene wiens maatschappelijke positie is gecompromiteerd. Er treedt een cumulatie op van problemen op verschillende leefgebieden, welke elkaar versterken en in stand houden (Bauman, Silver, & Stein, 2007; DiPrete & Eirich, 2006). Daarnaast kan de intergenerationele overdracht van armoede, opleidingsniveau en delinquentie er toe leiden dat ook de volgende generatie een verhoogd risico loopt op maatschappelijke uitval (Guiaux, 2011; Nederlands Jeugdinstituut, 2015; Van de Weijer, Bijleveld, & Blokland, 2011).

Het risico op maatschappelijke uitval concentreert zich op de lagere opleidingsniveaus (het vmbo) in grote steden. Vooral bij jongeren met een migrantenachtergrond is het risico op maatschappelijke uitval aanwezig, zeker wanneer er al signalen zijn van een verstoorde ontwikkeling, zoals (beginnende) gedragsproblemen, een leerachterstand of spijbelen (Archambault, Janosz, Morizot, & Pagan, 2009; Bakker, Distelbrink, Pels, & Los, 2013; Nicis Institute, 2009; Wetenschappelijke Raad voor Regeringsbeleid, 2009). Preventieve interventies zouden zich dus ook specifiek op deze doelgroep moeten richten (Bakker et al., 2013).

Oorzaken

Maatschappelijke uitval (vroegtijdig schoolverlaten, jeugdwerkloosheid en/of delinquentie) is complexe problematiek, waarbij meerdere oorzaken een rol spelen. Het opgroeien in een gezin met een lage sociaaleconomische status en een migrantenachtergrond vormt een duidelijk risico op maatschappelijke uitval (Bakker, Distelbrink, Pels, & Los, 2013). Vanuit internationale literatuur is er steeds meer bekend over de mechanismen die het risico op maatschappelijke uitval verklaren. Er is sprake van een complexe samenhang tussen psychologische, sociale en culturele factoren die kunnen worden opgedeeld in het individuele, sociale, familie-, school- en omgevingsdomein (De Witte, Cabus, Thyssen, Groot, & Maassen van den Brink, 2013;; Wang & Fredricks, 2014).

Factoren uit het individuele domein:

- Afwezigheid van gestructureerde naschoolse activiteiten;
- Weinig vertrouwen in een betere toekomst;
- Gedragsproblemen;
- Moeite met omgaan met autoriteit en regels;
- Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden;
- Zwakke probleemoplossingsvaardigheden (Benzies & Mychasiuk, 2009; Farrington, 2008).

Factoren uit het sociale domein:

- Gebrek aan prosociale relaties met volwassenen;
- Omgaan met antisociale jongeren;
- Zwakke weerbaarheid tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten (Archambault, Janosz, Morizot, & Pagan, 2009)

Factoren uit het familiedomein:

- Gebrek aan ouderlijk toezicht en betrokkenheid;
- Zwakke opvoedingsvaardigheden van ouders (Benzies & Mychasiuk, 2009).

Factoren uit het schooldomein:

- Inzet en werkhouding op school;
- Lage schoolprestaties;
- Spijbelen;
- Lage betrokkenheid van ouders bij school (Camacho-Thompson, Gillen-O'Neel, Gonzales, & Fuligni, 2016; De Witte et al., 2013; Henry, Knight, & Thornberry, 2012).

Factoren uit het omgevingsdomein:

- Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen;
- Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk;
- Sociale ongelijkheid/discriminatie en stigmatisatie in de maatschappij (Bakker et al., 2013; Benzies & Mychasiuk, 2009; De Witte et al., 2013; Hirschi, 1969)

Aan te pakken factoren

De YETS-methodiek richt zich op factoren uit het 1. Individuele, 2. sociale, 3. schooldomein en 4. omgevingsdomein, om zo uiteindelijk maatschappelijke uitval te voorkomen. Er wordt bij YETS niet expliciet gericht op het versterken van gezinsfactoren. De adolescentie is een ontwikkelingsfase waarbij jongeren autonomie ontwikkelen ten opzichte van hun ouders. De invloed van het familiedomein verschuift naar domein van school, vrienden en vrijetijdsbesteding (Fredricks & Eccles, 2008).

Hieronder een weergave van de subdoelen per domein. Het kan zijn dat binnen een domein meerdere subdoelen aan bod komen. *Onder elke subdoel wordt aangegeven aan welke factor(en) wordt gewerkt.*

1) Factoren uit het individuele domein :

Subdoel 1: Na twee schooljaren is er een verbetering in de sociaal-emotionele ontwikkeling. *Volgens Feldman (2012) zijn identiteitsvraagstukken belangrijk in de adolescentie, omdat de intellectuele vermogens van adolescenten volwassen worden. Zij begrijpen nu abstracte zaken als het belang van het verwerven van een eigen plek in de maatschappij en de noodzaak om zich een beeld te vormen van zichzelf als individu. Concreet betekent dit:*

- Een versterkt gevoel van Self-efficacy en zelfbeeld (weten wie ik ben)
  - *Weinig vertrouwen in een betere toekomst*
- Verbeterde emotieregulatie
  - *Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden*
- Adequate probleemoplossingsvaardigheden
  - *Zwakke probleemoplossingsvaardigheden*

Subdoel 2: Na twee schooljaren is er een afname van gedragsproblemen (regelmatig ongewenst gedrag dat storend is voor de omgeving) bij de deelnemers. *De gedragsproblemen worden tijdens het aanmeldingsproces in kaart gebracht samen met de mentor van de leerling, de leerling, of zijn ouders/opvoeders. Met een volgsysteem (Additio) houden de coaches de ontwikkeling m.b.t. het gedrag bij van de deelnemers.*

- In staat om situaties te beoordelen en daarin betere (de-escalerende) keuzes te maken
  - *Moeite met omgaan met autoriteit en regels*

- *Gedragsproblemen*

Subdoel 5: Na twee schooljaren is de jongere op positieve manier betrokken bij de maatschappij, bijvoorbeeld:

- a. Is lid van een jeugdorganisatie of sportvereniging (na twee jaar ervaart 80% een positieve betrokkenheid)
  - *Afwezigheid van gestructureerde vrijetijdsbesteding*
- b. Heeft een bijbaantje
  - *Afwezigheid van gestructureerde vrijetijdsbesteding*

2) Factoren uit het sociale domein:

Subdoel 3: Na twee schooljaren heeft de jongere een prosociaal netwerk

- a. Heeft prosociale vrienden
  - *Omgaan met antisociale jongeren*
- b. Ervaart een steunende relatie met volwassenen en durft volwassenen te vertrouwen (*na twee jaar 80% van de deelnemende jongeren*)
  - *Gebrek aan prosociale relaties met volwassenen*
- c. Kan weerstand bieden tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten
  - *Zwakke weerbaarheid tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten*

3) Factoren uit het schooldomein

Subdoel 4: Na twee schooljaren hebben deelnemers betere schoolprestaties en adequater gedrag dat samenhangt met schoolprestaties. Dit wordt zichtbaar door:

- a. Hogere cijfers (gemeten door leerkrachtrapportages en bij een deel van de jongeren door daadwerkelijke cijfers die worden verstrekt door de school)
  - *Inzet en werkhouding op school, lage scholprestaties, spijbelen, lage betrokkenheid van ouders bij school.*
- b. Minder spijbelen (gemeten door zelfrapportage en leerkrachtrapportage)
  - *Inzet en werkhouding op school, lage scholprestaties, spijbelen, lage betrokkenheid van ouders bij school.*
- c. Minder schorsingen (gemeten door leerkrachtrapportages)
  - *Inzet en werkhouding op school, lage scholprestaties, spijbelen, lage betrokkenheid van ouders bij school.*
- d. Betere werkhouding op school (gemeten door zelfrapportage en leerkrachtrapportage d.m.v. de TVA Werkhouding op school)
  - *Inzet en werkhouding op school, lage scholprestaties, spijbelen, lage betrokkenheid van ouders bij school.*

4) Factoren uit het omgevingsdomein

Subdoel 3: Na twee schooljaren heeft de jongere een prosociaal netwerk

- b. Ervaart een steunende relatie met volwassenen en durft volwassenen te vertrouwen (*na twee jaar 80% van de deelnemende jongeren*)
  - *Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk*

Subdoel 5: Na twee schooljaren is de jongere op positieve manier betrokken bij de maatschappij, bijvoorbeeld:

- a. Is lid van een jeugdorganisatie of sportvereniging (na twee jaar ervaart 80% een positieve betrokkenheid)
  - *Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen*
  - *Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk*
- b. En/ of heeft een bijbaantje
  - *Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen*
  - *Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk*

Verantwoording

Domein	Subdoel	Activiteit
1. Individueel		
	1a. Vergroten self-efficacy en zelfbeeld Factor: - Weinig vertrouwen in een betere toekomst	<p>Door het leren van een nieuwe sport, het bereiken van gestelde doelen en het ervaren van succes door wedstrijden winnen, kan sport bijdrage aan een versterkt self-efficacy (Bowker, 2006; Petruzzello, Landers, Hatfield, Kubitz & Salazar, 1991). Door het vergroten van specifieke domeinen van het zelfbeeld (zoals fysieke competentie en lichamelijk zelfbeeld) kan het globale zelfbeeld worden versterkt (Lubans, Plotnikoff & Lubans, 2012). De sportoefeningen die bij YETS worden aangeboden en de gestelde doelen worden afgestemd op de vaardigheden van jongeren. Op die manier wordt de kans dat jongeren succeservaringen opdoen vergroot (Haudenhuyse, Theeboom, & Coalter, 2012; Perkins & Noam, 2007).</p> <p>Verder blijkt uit de literatuur dat sport kan bijdrage aan het zelfbeeld van jongeren. Jongeren kunnen hun identiteit ontlenen aan het sportteam waar zij toe behoren en de sportcommunity in brede zin van de specifiek sport die ze beoefenen (Armour & Duncombe, 2012; Boone & Leadbeater, 2006). Bij YETS wordt deze beleving extra versterkt door interactie met jongeren van lokale basketbalverenigingen (wedstrijden doen en naar basketbalevenementen), basketbalfilms kijken, facebookpagina aanmaken van het team en een echt basketbaltenue en -schoenen.</p> <p>Door de activiteiten in de sociale integratiepijler, waaronder buurtparticipatie (zoals activiteitendag organiseren voor vluchtelingen of ouderen) leren jongeren dat ze invloed hebben op hun omgeving en anderen kunnen helpen wat</p>

		hun self-efficacy and zelfbeeld versterkt (Hart & Fegley, 1995).
	<p>1b. Verbeterde emotieregulatie</p> <p>Factor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gebrekkige sociaal-emotionele vaardigheden 	In sportcontext doen zich tal van mogelijkheden voor om te oefenen met sociaal-emotionele vaardigheden, zoals emotieregulatie, omgaan met teleurstellingen, samenwerken, duidelijk communiceren, initiatief nemen, rekening houden met anderen en sportiviteit (Kreager, 2007; Hansen, Larson, & Dworkin, 2003; Larson, Hansen, & Moneta, 2006; Shields & Bredemeier, 1995). De oefeningen tijdens de sportpijler worden dusdanig aangeboden dat er optimale leerervaringen kunnen worden opgedaan (Perkins & Noam, 2007; Super, Verkooijen, & Koelen, 2016). De coaches stimuleren deze vaardigheden door veel feedback en complimenten te geven en regelmatig te evalueren (De Lange et al., 2015).
	<p>1c. Adequate probleemoplossingsvaardigheden</p> <p>Factor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwakke probleemoplossingsvaardigheden 	Bij YETS moeten jongeren onderling veel samenwerken en worden er regelmatig groepsdiscussies gehouden, wat kan leiden tot verbeterde probleemoplossingsvaardigheden (Cho & Jonassen, 2002; Hansen, Larson, & Dworkin, 2003). Tijdens de individuele begeleiding leren jongeren om samen met de coach te bedenken wat het probleem is, welke oplossingen er mogelijk zijn en welke gevolgen er zijn (De Lange et al., 2015).
	<p>2a. In staat om situaties te beoordelen en daarin betere (de-escalerende) keuzes te maken</p> <p>Factor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - moeite met omgaan met autoriteit en regels - gedragsproblemen 	Gedurende het gehele programma worden door de coaches opvoedingstechnieken toegepast die geschikt zijn om gedragsproblemen terug te dringen en in lijn zijn met de Richtlijn Ernstige Gedragsproblemen (Baumrind, 1971; De Lange et al., 2015). De orthopedagoog traint de coaches in het juist toepassen van de opvoedingstechnieken. Daarnaast dragen coaches zorg voor een veilig pedagogische groepsklimaat, waarbij expliciet aandacht is voor het voorkomen van deviantietraining (De Lange et al., 2015; Dishion & Tipsord, 2011; Guivernau & Duda, 2002; Rutten et al., 2007). Zie Inhoud van interventie.
	<p>5a. Is lid van een jeugdorganisatie of sportvereniging (na twee jaar ervaart 80% een positieve betrokkenheid)</p>	YETS verzorgt minimaal 2 dagdelen per week gestructureerde activiteiten. Tegen het einde van het YETS-programma begeleiden de coaches jongeren naar een bijbaantje, sportvereniging of vrijwilligerswerk.

	<p>Factor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Afwezigheid van gestructureerde vrijetijdsbesteding 	
2. Sociaal		
	<p>3a. Heeft prosociale vrienden</p> <p>Factor:</p> <p>Omgaan met antisociale jongeren</p>	<p>Door het intensieve en langdurige karakter van de interventie kunnen jongeren tijdens de YETS-activiteiten (onder begeleiding) prosociale vriendschappen opdoen (Eccles, Barber, Stone, & Hunt, 2003). De coaches stimuleren positieve peer interacties door jongeren samen doelen te laten behalen (Perkins & Noam, 2007).</p>
	<p>3b. Ervaart een steunende relatie met volwassenen en durft volwassenen te vertrouwen (<i>na twee jaar 80% van de deelnemende jongeren</i>)</p> <p>Factor:</p> <p>Gebrek aan prosociale relaties met volwassenen</p>	<p>Door het responsieve en sensitieve gedrag van coaches en het intensieve karakter van het programma ontstaan er positieve relaties tussen de jongeren en de coaches (De Lange et al., 2015). Door de band met de coach leren jongeren dat ze volwassenen kunnen vertrouwen en dat dit een bron van steun is (De Wolff et al., 2015). Doordat er een sterke samenwerkingsrelatie is tussen YETS en de school kan dit ook de band tussen jongeren en de docenten/pedagogisch medewerkers versterken bijvoorbeeld omdat de school participeert in activiteiten van YETS.</p>
	<p>3c. Kan weerstand bieden tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten</p> <p>Factor:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Zwakke weerbaarheid tegen negatieve invloeden van leeftijdsgenoten 	<p>Tijdens de groepsdiscussies en rollenspellen in de sociale integratiebijeenkomsten worden jongeren uitgedaagd in het vormen van eigen mening en het ontdekken van hun grenzen, het voor je eigen mening/genzen opkomen en nee zeggen (Wright, Nichils, Graber, Brooks-Gunn, & Botvin, 2004). Binnen het YETS-programma zijn er veel peer-interacties, waarbij er ook negatieve peerinteracties kunnen voorkomen. Door het intensieve toezicht tijdens het programma (en gesprekken over wat er op social media gebeurt) kunnen negatieve peerinteracties snel worden opgemerkt en omgezet in een leerervaring (Dishion & Tipsord, 2011; Perkins & Noam, 2007).</p>
3. School		
	<p>4a-d. Verbeterde schoolprestaties, geen zorgelijk spijbelgedrag, verbeterd gedrag</p>	<p>Diverse systematische literatuurstudies hebben laten zien dat sportinterventies een positief effect hebben op schoolprestaties en schoolgerelateerd gedrag, zoals werkhouding en</p>

	<p>op school (geen schorsingen), betere werkhouding op school</p> <p>Factoren:</p> <p>Inzet en werkhouding op school, lage scholprestaties, spijbelen, lage betrokkenheid van ouders bij school.</p>	<p>spijbelen (Fedewa & Ahn, 2011; Raspberry, Lee, Robin, Russell, Coyle & Nihiser, 2011; Singh, Uijtdewilligen, Twisk, Van Mechelen & Chinapaw, 2012; Spruit, Assink, Van Vugt, Van der Put, & Stams, 2016; Trudeau & Shephard, 2008). Binnen de onderwijspijler van YETS wordt er wekelijks huiswerkbegeleiding aangeboden en vindt er regelmatig contact plaats met medewerkers van de school over het functioneren op school. De coaches dragen uit dat school een belangrijke voorwaarde is om mee te kunnen doen aan de sportpijler.</p>
4. Omgeving		
	<p>3b Ervaart een steunende relatie met volwassenen en durft volwassenen te vertrouwen</p> <p>Factor:</p> <p>-Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk</p> <p>5a-b Na twee schooljaren is de jongere op positieve manier betrokken bij de maatschappij.</p> <p>Factoren:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Weinig binding met de sociale omgeving en maatschappelijke normen - Gebrek aan sociale cohesie en positieve rolmodellen in de wijk 	<p>Door het responsieve en sensitieve gedrag van coaches en het intensieve karakter van het programma ontstaan er positieve relaties tussen de jongeren en de coaches (De Lange et al., 2015). Door de band met de coach leren jongeren dat ze volwassenen kunnen vertrouwen en dat dit een bron van steun is (De Wolff, Dekker-van der Sande, Sterkenburg & Thoomes-Vreugdenhil, 2017). Doordat er een sterke samenwerkingsrelatie is tussen YETS en de school kan dit ook de band tussen jongeren en de</p> <p>YETS stimuleert op verschillende manieren de inclusie van jongeren in de maatschappij. In de literatuur wordt betoogd dat sport een positieve invloed heeft op de sociale inclusie, deelname in de lokale gemeenschap en sociale binding met de maatschappij (Bailey, 2005; Haudenhuyse, Theeboom, & Skille, 2014; Perks, 2007). De sportcontext stimuleert de interactie tussen mensen met verschillende achtergronden, waardoor kwetsbare jongeren een grotere betrokkenheid met de maatschappij kunnen ervaren (Perks, 2007). In de sportpijler gebeurt dit door interactie met lokale sportverenigingen. De activiteiten van de sociale integratiepijler zijn sterk gericht op maatschappelijke participatie. De jongeren worden gestimuleerd om hun wijk en de bewoners te ontdekken en hun leefomgeving verbeteren (Checkoway & Gutierrez, 2006).</p> <p>Tegen het einde van het YETS-programma begeleiden de coaches jongeren naar een</p>

		<p>bijbaantje, sportvereniging of vrijwilligerswerk, om de inclusie in de maatschappij ook na YETS te vergroten (Eccles, Barber, Stone, & Hunt, 2003).</p> <p>Tot slot is YETS een niet-stigmatiserende, "strength-based" interventie. Preventieve interventies lopen het risico op negatieve interventie-effecten door stigmatisatie, met als gevolg sociale uitsluiting (Goldson, 2009). Door het sportkarakter en de positieve ervaringen die centraal staan, ervaren jongeren geen stigmatisatie. In het communicatiemateriaal van YETS (zoals website, folders) is dan ook gekozen voor positieve communicatie over de doelgroep.</p>
--	--	--

4. Onderzoek

Procesevaluatie YETS-methodiek

De interventie werd ten tijde van onderzoek op vijf locaties uitgevoerd, met in totaal vijf projecten. Op dat moment zijn er in totaal 95 leerlingen geselecteerd. Dit is uitgeschreven in de procesevaluatie "YETS Foundation-Basketbal Procesevaluatie 2021-2022.

Voor deze procesevaluatie hebben twee studenten van de Universiteit van Amsterdam voor hun masterscriptie forensische orthopedagogiek onderzoek gedaan naar de uitvoering en effecten van de interventie:

1. Kwalitatief Onderzoek naar een tweejarige Sportinterventie voor risicojongeren en hun schoolfunctioneren: Wat werkt, wat werkt niet en hoe kan het beter? (Van der Steen, I.J.T.)

De steekproef van dit onderzoek bestond uit vier type participanten, namelijk jongeren, opvoeders, coaches en schoolprofessionals die betrokken zijn bij de YETS- methodiek. Aan het huidige onderzoek hebben in totaal N = 40 participanten deelgenomen. De jongeren waren vooral jongens (80%) in het praktijkonderwijs (70%) van ongeveer 15

jaar met veelal een migratieachtergrond (70%). De opvoeders waren voornamelijk moeders van de jongeren (80%) met een middelbaar beroepsonderwijsdiploma (70%). De coaches waren vooral mannen (90%) met een migratieachtergrond (70%). Zij waren gemiddeld vier jaar werkzaam bij YETS. De meeste schoolprofessionals waren vrouwen (70%) die het hoger beroepsonderwijs hadden afgerond (90%). Zij waren gemiddeld meer dan 20 jaar werkzaam in het onderwijs en hadden gemiddeld met 20 jongeren van YETS contact. Alle genoemde participanten hebben het onderzoek volledig afgerond.

Voor dit onderzoek is een semigestructureerd interview ontwikkeld voor elk van de vier deelnemende groepen. Er is gekozen voor een semigestructureerd design: zo open mogelijk beginnen en zo volledig mogelijk middels doorvragen met deelvragen.

2. Youth Empowerment Through Sports (YETS): Kwalitatief onderzoek naar de sociaal-emotionele uitkomsten van de interventie YETS voor risicojongeren. (Tamming, E.A.A.) De respondenten voor dit onderzoek bestonden uit vier groepen, namelijk jongeren die aan de YETS-methodiek deelnamen, coaches, opvoeders en schoolprofessionals. In totaal namen $N = 40$ respondenten deel, waarvan $n = 10$ jongeren, $n = 10$ opvoeders, $n = 10$ coaches en $n = 10$ schoolprofessionals. Alle respondenten waren op het moment van het onderzoek betrokken bij de YETS-methodiek.

Aan de hand van individuele interviews werd data voor het onderzoek verzameld. Binnen dit interview stonden twee thema's centraal, namelijk het functioneren op school en de sociaal-emotionele competentie van de deelnemers van de YETS-methodiek. Het onderzoek maakte gebruik van een semigestructureerd onderzoeksdesign, waarbij een algemeen interviewschema werd gehanteerd met vooraf opgestelde vragen. Door middel van doorvragen kon van het schema worden afgeweken, zodat er ruimte was voor de bredere interpretatie en mening van de respondenten.

YETS bereikt de juiste doelgroep. Gemiddeld worden jongeren die deelnemen aan de YETS interventie aan 9 van de 14 factoren die bijdragen aan een vergroot risico op maatschappelijke uitval blootgesteld. Daarnaast geldt voor ongeveer 80% van de doelgroep dat zij VMBO of lager als opleidingsniveau hebben, weinig binding hebben met de sociale omgeving, een migratieachtergrond hebben en ouders een lage betrokkenheid hebben bij school.

Coaches als rolmodel inzetten, die jongeren uitdagen en welkom heten in een veilige omgeving om te ontwikkelen, op de manier zoals dat beschreven staat. Er is echter voldoende ruimte om de handleiding aan te scherpen met fijne details in de aanpak.

Uit het onderzoek blijkt dat wat we met YETS willen doen en overbrengen ook daadwerkelijk zo wordt ervaren door de betrokkenen. De coaches zijn intensief betrokken, fungeren als rolmodel voor de jongeren, zijn betrokken en beschikbaar voor schoolprofessionals en ouder(s) en creëren een veilige cultuur die uitnodigt tot groeien. Verbeteringen kunnen onder andere worden bereikt door YETS mee inzicht in de school- en thuissituatie te geven.

Tot slot kan worden geconcludeerd dat de deelnemers op de interventiedoelen de verwachte ontwikkeling hebben laten zien. Met name de schoolprofessionals, ouder(s)/verzorger(s) en coaches rapporteren significante verbeteringen wat betreft sociaal-emotionele ontwikkeling en gedrag. Ook is het duidelijk dat er een verbetering in

schoolprestaties plaatsvindt gedurende de interventie en dat jongeren na deelname positief betrokken blijven bij de maatschappij.

De volgende aanbevelingen uit dit proces helpen YETS om de interventie nog beter te ontwikkelen en uit te voeren in de praktijk.

- Naar meer zelfstandigheid van jongeren toewerken richting het eind van de interventie
- YETS meer inzicht geven in school- en thuissituatie
- Nauwkeurige selectie van jongeren
- Intensievere samenwerking tussen YETS en zorginstanties
- Goede afbouw- en overdrachtsfase interventie
- Transparantie en communicatie over huiswerkbegeleiding tussen YETS en school
- Meer aandacht besteden aan screeningsproces
- Interventie meer laten aansluiten bij intrinsieke motivatie jongeren

De aanbevelingen zijn van waarde en worden verder onderzocht. Dit gebeurt tijdens de teambijeenkomsten met het gehele team. Op deze wijze kunnen aanbevelingen voor geduid en vertaald naar de praktijk. Een voorbeeld van een concrete pilot naar aanleiding van de aanbeveling: "meer inzicht in school- en thuissituatie" is de YETS Family Diner, waarbij geëxperimenteerd wordt met het maandelijks uitnodigen van vader, moeder, broertjes en zusjes bij het diner dat de jongeren hebben.

5. Samenvatting Werkzame elementen

Inhoudelijke elementen

1. Autoritatieve coachingsstijl
2. Veilige en stimuleren leeromgeving

Cultuur en sfeer YETS

3. Pedagogische sterke coaches
4. Intensieve betrokkenheid coaches
5. Positieve sturing van gedrag door de coaches
6. Creëren van een grote sociaal netwerk
7. Structureren van de vrijetijd door sport, huiswerk en sociale activiteiten
8. Succeservaringen bieden in de sportomgeving

Praktische elementen

1. Het uitvoeren van de interventie op de school van de deelnemers, een vertrouwde omgeving
2. Goed contact tussen YETS, school en thuis
3. Het betrekken van de wijk d.m.v. sociale integratieactiviteiten

4. Regelmatige teambesprekingen, supervisie en intervisie onder begeleiding van de MTO i.s.m. een orthopedagoog

6. Aangehaalde literatuur

Armour, K., & Duncombe, R. (2012). Changing lives? Critical evaluation of a school-based athlete role model intervention. *Sport, Education and Society*, 17, 381-403.

Archambault, I., Janosz, M., Morizot, J., & Pagani, L. (2009). Adolescent behavioral, affective, and cognitive engagement in school: Relationship to dropout. *Journal of School Health*, 79(9), 408-415.

Bailey, R. (2005). Evaluating the relationship between physical education, sport and social inclusion. *Educational Review*, 57, 71-90.

Bakker, I., Distelbrink, M., Pels, T. & Los, V.. (2013). *Handleiding maatwerk voor risicjongeren*. Utrecht: Verwey-Jonker Instituut.

Baumrind, D. (1971). Current patterns of parental authority. *Developmental Psychology*, 4(1p2), 1.

Benzies, K., & Mychasiuk, R. (2009). Fostering family resiliency: A review of the key protective factors. *Child & Family Social Work*, 14(1), 103-114.

- Boone, E. M., & Leadbeater, B. J. (2006). Game on: Diminishing risks for depressive symptoms in early adolescence through positive involvement in team sports. *Journal of Research on Adolescence*, 16, 79-90.
- Bowker, A. (2006). The relationship between sports participation and self-esteem during early adolescence. *Canadian Journal of Behavioural Science/Revue Canadienne Des Sciences Du Comportement*, 38, 214-229.
- Checkoway, B. N., & Gutierrez, L. M. (2006). Youth participation and community change: An introduction. *Journal of Community Practice*, 14(1-2), 1-9.
- Cho, K., & Jonassen, D. H. (2002). The effects of argumentation scaffolds on argumentation and problem solving. *Educational Technology Research and Development*, 50(3), 5-22.
- De Witte, K., Cabus, S., Thyssen, G., Groot, W., & van den Brink, Henriette Maassen. (2013). A critical review of the literature on school dropout. *Educational Research Review*, 10, 13-28.
- De Wolff, M., Dekker-van der Sande, F., Sterkenburg, P., & Thoomes-Vreugdenhil, A. (2017). *Richtlijn Problematische gehechtheid voor jeugdhulp en jeugdbescherming*. Leiden: TNO Child Health.
- DiPrete, T. A., & Eirich, G. M. (2006). Cumulative advantage as a mechanism for inequality: A review of theoretical and empirical developments. *Annu.Rev.Sociol.*, 32, 271-297.
- Dishion, T.J., & Tipsord, J.M. (2011). Peer contagion in child and adolescent social and emotional development. *Annual Review of Psychology*, 62, 189-214.
- Eccles, J. S., Barber, B. L., Stone, M., & Hunt, J. (2003). Extracurricular activities and adolescent development. *Journal of Social Issues*, 59, 865-889.
- Farrington, D. P., & Welsh, B. C. (2008). *Saving children from a life of crime: Early risk factors and effective interventions*. Oxford, UK: Oxford University Press.
- Fedewa, A. L., & Ahn, S. (2011). The effects of physical activity and physical fitness on children's achievement and cognitive outcomes: A meta-analysis. *Research Quarterly for Exercise and Sport*, 82, 521-535.
- Fredricks, J. A., & Eccles, J. S. (2008). Participation in extracurricular activities in the middle school years: Are there developmental benefits for African American and European American youth? *Journal of Youth and Adolescence*, 37, 1029-1043.
- Goldson, B. (2009). *Early intervention in the youth justice sphere: A knowledge-based critique*. Bristol, UK: The Policy.
- Guivernau, M., & Duda, J.L. (2002). Moral atmosphere and athletic aggressive tendencies in young soccer players. *Journal of Moral Education*, 1, 67-85.
- Hansen, D. M., Larson, R. W., & Dworkin, J. B. (2003). What adolescents learn in organized youth activities: A survey of self-reported developmental experiences. *Journal of Research on Adolescence*, 13, 25-55.

- Hart, D., & Fegley, S. (1995). Prosocial behavior and caring in adolescence: Relations to self-understanding and social judgment. *Child Development*, 66(5), 1346-1359.
- Haudenhuyse, R. P., Theeboom, M., & Skille, E. A. (2014). Towards understanding the potential of sportsbased practices for socially vulnerable youth. *Sport in Society*, 17, 139-156.
- Haudenhuyse, R.P., Theeboom, M., & Coalter, F. (2012). The potential of sports-based social interventions for vulnerable youth: Implications for sport coaches and youth workers. *Journal of Youth Studies*, 15, 437-454.
- Henry, K. L., Knight, K. E., & Thornberry, T. P. (2012). School disengagement as a predictor of dropout, delinquency, and problem substance use during adolescence and early adulthood. *Journal of Youth and Adolescence*, 41(2), 156-166.
- Hirschi, T. (1969). *Causes of Delinquency*. Berkley, CA: University of California Press.
- Hodge, K., & Lonsdale, C. (2011). Prosocial and antisocial behavior in sport: The role of coaching style, autonomous vs. controlled motivation, and moral disengagement. *Journal of Sport and Exercise Psychology*, 33, 527.
- Kreager, D. A. (2007). When it's good to be bad: Violence and adolescent peer acceptance. *Criminology*, 45, 893-923.
- Lange de, M., Matthys, W., Foolen, N., Addink, A., Oudhof, M., & As van, A.. (2015). *Richtlijn Ernstige Gedragsproblemen*. Geraadpleegd op 19 juli 2017 http://richtlijnenjeugdhulp.nl/wp-content/uploads/2015/04/Richtlijn_Ernstige_gedragsproblemen.pdf
- Larson, R. W., Hansen, D. M., & Moneta, G. (2006). Differing profiles of developmental experiences across types of organized youth activities. *Developmental Psychology*, 42, 849.
- Lubans, D. R., Plotnikoff, R. C., & Lubans, N. J. (2012). A systematic review of the impact of physical activity programmes on social and emotional well-being in at-risk youth. *Child and Adolescent Mental Health*, 17, 2-13.
- Ministerie van VWS (2022). *NEET jongeren*. Geraadpleegd op 11 februari 2023 <https://jeugdmonitor.cbs.nl/en/definitions/Youth-not-in-employment-education-or-training>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2017). *Gedragsproblemen*. Geraadpleegd op 6 oktober 2017 <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Gedragsproblemen>
- Nederlands Jeugdinstituut. (2018). *Jeugdwerkloosheid*. Geraadpleegd op 11 februari 2023 <https://www.nji.nl/nl/Kennis/Dossier/Gedragsproblemen>
- Nicis Institute (2009). *Risicjongeren. Een bundeling van inzichten uit onderzoek, beleid en praktijk over een effectieve aanpak*. Den Haag: Nicis Institute.
- Olieberg, G.G., Dejalle, J., Ottens, P. (2022). *Procesevaluatie YETS-methodiek 2019-2021*. Schiedam: YETS Foundation.

- Perkins, D.F. & Noam, G.G. (2007). Characteristics of sports-based youth development programs. *New Directions for Youth Development*, 115, 75-84.
- Perks, T. (2007). Does sport foster social capital? the contribution of sport to a lifestyle of community participation. *Sociology of Sport Journal*, 24, 378.
- Petruzzello, S. J., Landers, D. M., Hatfield, B. D., Kubitz, K. A., & Salazar, W. (1991). A meta-analysis on the anxiety-reducing effects of acute and chronic exercise. *Sports Medicine*, 11, 143-182.
- Ploegman, M. & Gijzel, H. (2012). Participatie van overbelaste jongeren - rapportage monitor decentralisatie-uitkering Jeugd. Den Haag: Ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport.
- Put, C.E. Van Der, Assink, M., Bindels, A., De Vries, S., & Stams, G. J. J. M. (2013). Effectief vroegtijdig ingrijpen: *Een verkennend onderzoek naar effectief vroegtijdig ingrijpen ter voorkoming van ernstig delinquent gedrag*. Den Haag: WODC.
- Raspberry, C. N., Lee, S. M., Robin, L., Laris, B., Russell, L. A., Coyle, K. K., & Nihiser, A. J. (2011). The association between school-based physical activity, including physical education, and academic performance: A systematic review of the literature. *Preventive Medicine*, 52, S10-S20.
- Rhodes, J. & Dubois, D.L. (2006). *Mentoring Relationships and Programs for Youth*
- Richtlijnen Ernstige gedragsproblemen voor jeugdhulp en jeugdbescherming. (2020). *Ernstige gedragsproblemen*. Geraadpleegd op februari 2023 <https://richtlijnenjeugdhulp.nl/ernstige-gedragsproblemen/>
- Rutten, E.A., Stams, G.J.J., Biesta, G.J., Schuengel, C., Dirks, E., & Hoeksma, J.B. (2007). The contribution of organized youth sport to antisocial and prosocial behavior in adolescent athletes. *Journal of Youth and Adolescence*, 36, 255-264.
- Shields, D.L.L., & Bredemeier, B.J.L. (1995). *Character development and physical activity*. Champaign: Human Kinetics Publishers.
- Singh, A., Uijtdewilligen, L., Twisk, J. W., Van Mechelen, W., & Chinapaw, M. J. (2012). Physical activity and performance at school: A systematic review of the literature including a methodological quality assessment. *Archives of Pediatrics & Adolescent Medicine*, 166, 49-55.
- Spruit, A., Assink, M., van Vugt, E., van der Put, C., & Stams, G. J. (2016). The effects of physical activity interventions on psychosocial outcomes in adolescents: A meta-analytic review. *Clinical Psychology Review*, 45, 56-71.
- Spruit, A., Hobden, F.C., Loozen, P.A.C., & Ottens, P. (2016). *Procesevaluatie YETS-methodiek 2015-2017*. Schiedam: YETS Foundation.
- Spruit, A., van Vugt, E., van der Put, C., van der Stouwe, T., & Stams, G. J. (2015). Sports Participation and Juvenile Delinquency: A Meta-Analytic Review. *Journal of Youth and Adolescence*, 45(4), 655-671.

Spruit, A., van der Stouwe, T., & Moonen, X. M. H. (2016). Wat kunnen we leren van onderzoek dat zich richt op sport als interventie voor de behandeling van jongeren met een LVB en externaliserende gedragsproblemen?: Een reflectie op recent gepubliceerd onderzoek. *Onderzoek & Praktijk*, 14(2), 7-13.

Spruit, A., Schalkwijk, F., van Vugt, E. S., & Stams, G. J. J. M. (2016). The relation between self-conscious emotions and delinquency: A meta-analysis. *Aggression and Violent Behavior*, 28, 12-20.

Trudeau, F., & Shephard, R. J. (2008). Physical education, school physical activity, school sports and academic performance. *International Journal of Behavioral Nutrition and Physical Activity*, 5, 10.

Vierimaa, M., Erickson, K., C.t., J., & Gilbert, W. (2012). Positive youth development: A measurement framework for sport. *International Journal of Sports Science & Coaching*, 7, 601-614.

Wright, A.J., Nichils, T.R., Graber, J.A., Brooks-Gunn, J.B., & Botvin, G.J. (2004). Links between divergent peer resistance skills and delinquency a year later. *Journal of Adolescent Health*, 5, 380-391.

Wright, A. J., Nichols, T. R., Graber, J. A., Brooks-Gunn, J., & Botvin, G. J. (2004). It's not what you say, it's how many different ways you can say it: Links between divergent peer resistance skills and delinquency a year later. *Journal of Adolescent Health*, 35(5), 380-391.

Samenwerking erkenningstraject

Het erkenningstraject wordt in samenwerking uitgevoerd door het Nederlands Jeugdinstituut (NJI), het RIVM Centrum Gezond Leven (CGL), het Kenniscentrum Sport & Beweging, Vilans, het Trimbos Instituut en MOVISIE. Door samen te werken aan het beoordelen van interventies volgens eenduidige criteria streven wij naar kwaliteitsverbetering in de betrokken werkvelden.

